

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z NOWĄ ERĄ 2014/2015

GEOGRAFIA POZIOM ROZSZERZONY

ROZWIĄZANIA ZADAŃ I SCHEMATY PUNKTOWANIA

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.1. Zdający klasyfikuje mapy ze względu na różne kryteria.

Rozwiązanie

B, D

Schemat punktowania

1 pkt – za zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III etap edukacyjny I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.	III etap edukacyjny 1.4. Zdający identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty geograficzne na zdjęciach lotniczych [...] oraz mapach topograficznych.

Rozwiązanie

południowy zachód (SW)

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie poprawnej nazwy kierunku geograficznego

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III etap edukacyjny I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.	III etap edukacyjny 1.4. Zdający identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty geograficzne na fotografiach [...] oraz mapach topograficznych.

Rozwiązanie

Leśniczówka Przemęt – A

miejsowość Perkowo – B

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne przyporządkowanie liter dwóm obiektom geograficznym

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 4. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 2.4. Zdający oblicza wysokość górowania Słońca w dowolnym miejscu na Ziemi w dniach równonocy i przesilen.

Rozwiązanie

Na przykład:

Szerokość geograficzna miejsca oznaczonego literą „X”: $51^{\circ}59'N$

Wzór na obliczanie wysokości Słońca:

$$h = 90^{\circ} - \varphi$$

$$h = 90^{\circ} - 51^{\circ}59' = 38^{\circ}01'$$

Wysokość górowania Słońca: $38^{\circ}01'$

Schemat punktowania

2 pkt – za poprawne określenie szerokości geograficznej, zastosowanie wzoru oraz wykonanie obliczeń i podanie poprawnej odpowiedzi

1 pkt – za poprawne określenie szerokości geograficznej i zastosowanie wzoru

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny – poziom podstawowy I. Wykorzystanie różnych źródeł informacji do analizy i prezentowania współczesnych problemów [...] gospodarczych [...].	IV etap edukacyjny – poziom podstawowy 2.5. Zdający opisuje zmiany w funkcji obszarów wiejskich [...] wynikające z procesów przemian zachodzących na terenach wiejskich.

Rozwiązanie

1. Wijewo

2. Miastko

Schemat punktowania

1 pkt – za dwie poprawne odpowiedzi

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 6. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.2. Zdający oblicza odległości w terenie oraz powierzchnię na podstawie map wykonanych w różnych skalach.

Rozwiązanie

Na przykład:

Średnica jeziora: 1,6 cm

Promień jeziora: 0,8 cm

1 cm – 0,5 km

0,8 cm – x km

$x = 0,4 \text{ km}$

$P = 3,14 \cdot (0,4 \text{ km})^2 \approx 0,5 \text{ km}^2$

1 ha = 0,01 km²

x ha = 0,5 km²

P = 50 ha

Powierzchnia zachodniej części Jeziora Białego Miałkiego: 50 ha

(Uznawany jest wynik na podstawie pomiaru odległości na mapie +/-2 mm)

Schemat punktowania

2 pkt – za poprawny zapis obliczeń i poprawny wynik wielkości powierzchni jeziora w hektarach

1 pkt – za poprawny zapis obliczeń i poprawny wynik wielkości powierzchni jeziora w kilometrach kwadratowych

1 pkt – za poprawny zapis obliczeń przy niepoprawnym odczytaniu średnicy i promienia jeziora

1 pkt – za poprawny zapis obliczeń i niepoprawny wynik wynikający z błędu rachunkowego

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów lub brak odpowiedzi

Zadanie 7. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny III. Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju [...].	IV etap edukacyjny 1.5. Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe [...] między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...].

Rozwiązanie

Na przykład:

- Wiele jezior znajduje się na obszarze objętym ochroną prawną przyrody w ramach parku krajobrazowego.
- Łodzie motorowe stanowią zagrożenie m.in. dla kajakarzy (na jeziorach wyznaczono szlak kajakowy).
- Motorówki wykorzystujące silniki spalinowe są źródłem hałasu płoszącego ptactwo wodne i ryby.
- Hałas silników spalinowych motorówek jest uciążliwy dla mieszkańców oraz turystów korzystających z kajaków, rowerów wodnych i żaglówek, a także dla wędkarzy.
- Motorówki wykorzystujące silniki spalinowe mogą zanieczyszczać wodę paliwem.

Schemat punktowania

2 pkt – za podanie trzech poprawnych argumentów

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych argumentów

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.3. Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego [...] i społeczno-gospodarczego [...] na podstawie map: topograficznej [...];

Rozwiązanie

Na przykład:

Różnica w zagospodarowaniu:

Między obszarami występują różnice w użytkowaniu ziemi. Na obszarze położonym na północ od jezior przeważają grunty orne, a na położonym na południe – łąki.

Wyjaśnienie:

Ponieważ teren na południu jest podmokły, trudno przekształcić go w grunty orne.

Różnica w zagospodarowaniu:

Tereny rozciągające się wzdłuż północnych i południowych brzegów jezior w polu C3 różnią się sposobem zagospodarowania. Tereny po północnej stronie są zabudowane (znajduje się tam miejscowość Osłonin), a po stronie południowej – nie są zabudowane.

Wyjaśnienie:

Teren znajdujący się w polu C3 na południe od jezior jest podmokły, co znacznie utrudnia budowę m.in. budynków czy dróg.

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie różnicy w zagospodarowaniu terenów wraz z poprawnym uzasadnieniem

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 2.6. Zdający opisuje różnice między astronomicznymi, kalendarzowymi [...] porami roku.

Rozwiązanie

Stambuł: lato

Wellington: zima

Schemat punktowania

1 pkt – za dwa poprawnie uzupełnione wiersze tabeli

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 10. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 2.7. Zdający wyjaśnia przyczynę występowania: dni i nocy polarnych na obszarach podbiegunowych [...].

Rozwiązanie

A, 1

Schemat punktowania

1 pkt – za zaznaczenie poprawnej odpowiedzi

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 11. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 5.7. Zdający opisuje przebieg oraz efekty [...] akumulacji wodnej ([...] jeziornej) [...].

Rozwiązanie

A, D

Schemat punktowania

1 pkt – za dwie poprawne odpowiedzi

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 12. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 10.8. Zdający charakteryzuje typy naturalnych zbiorowisk roślinnych [...].

Rozwiązanie

W kolejności: $C \rightarrow B \rightarrow A$

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne uzupełnienie schematu

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 13. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 3.2. Zdający wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu temperatury powietrza i opadów.

Rozwiązanie

Na przykład:

Roczna amplituda temperatury powietrza

Zmiana:

Wraz ze wzrostem szerokości geograficznej wzrasta roczna amplituda temperatury powietrza.

Wyjaśnienie:

- Większe różnice w wysokości górowania Słońca.
- Na równiku Słońce góruje wysoko przez cały rok.
- Wraz z szerokością geograficzną zwiększają się różnice w dopływie promieniowania krótkofalowego do powierzchni ziemi w ciągu roku. W stacji A, położonej w okolicach równika, są one niewielkie, a dodatkowo okres największego natężenia promieniowania słonecznego zbiega się z okresem dużego zachmurzenia i opadów atmosferycznych (mała roczna amplituda temperatury powietrza). Z kolei w stacji D, położonej w okolicach zwrotnika Raka, różnice w dopływie promieniowania słonecznego w ciągu roku są zdecydowanie większe, a zachmurzenie i opady – znikome (większa roczna amplituda temperatury powietrza).

Rozkład lub suma opadów atmosferycznych

Zmiana:

Wraz ze wzrostem szerokości geograficznej zmniejsza się roczna suma opadów atmosferycznych.

Wyjaśnienie:

Stacja A jest położona w okolicach równika, na obszarze występowania deszczy zenitalnych (duża suma opadów atmosferycznych), a stacja D – w okolicach zwrotnika Raka, gdzie silne zstępujące ruchy powietrza uniemożliwiają powstawanie opadów (mała roczna suma opadów atmosferycznych).

Schemat punktowania

2 pkt – za podanie dwóch poprawnych zmian wraz z uzasadnieniem

1 pkt – za podanie jednej poprawnej zmiany wraz z uzasadnieniem

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych zmian

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów lub brak odpowiedzi

Zadanie 14. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 3.3. Zdający wyjaśnia na przykładach genezę wiatrów [...] lokalnych [...] i wskazuje ich znaczenie dla przebiegu pogody [...].

Rozwiązanie

Na przykład:

A.

- występowanie różnicy ciśnienia atmosferycznego po obu jego stronach.
- występowanie wyżu po jego dowietrznej stronie i niżu po zawietrznej stronie.

B. -2°C .

C.

- nastąpiła kondensacja pary wodnej i powstanie opadu przy wznoszeniu powietrza wzdłuż stoku.
- podczas wznoszenia powietrza wzdłuż stoku para wodna uległa kondensacji i powstał opad.
- ogrzewa się suchoadiabatycznie, co powoduje wzrost jego temperatury i spadek wilgotności.

Schemat punktowania

2 pkt – za trzy poprawne dokończenia zdań

1 pkt – za dwa poprawne dokończenia zdań

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów lub brak odpowiedzi

Zadanie 15. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 4.9. Zdający wyjaśnia przyczyny różnej wysokości występowania granicy wiecznego śniegu w różnych szerokościach geograficznych.

Rozwiązanie

Na przykład:

- Ekspozycja stoków wpływa na zróżnicowanie temperatury powietrza po obu stronach gór. W Alpach, które znajdują się na półkuli północnej, stoki o ekspozycji południowej są cieplejsze niż stoki północne. W konsekwencji granica wiecznego śniegu w Alpach na stoku o ekspozycji południowej przebiega wyżej niż na stoku o ekspozycji północnej.
- W Alpach stoki o ekspozycji południowej są cieplejsze od stoków północnych. W konsekwencji granica wiecznego śniegu na stoku o ekspozycji południowej przebiega wyżej niż na stoku o ekspozycji północnej.

Schemat punktowania

- 1 pkt – za poprawne wyjaśnienie z uwzględnieniem różnicy przebiegu granicy wiecznego śniegu w Alpach na stokach o różnej ekspozycji
- 0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 16. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 4.3. Zdający charakteryzuje [...] typy genetyczne jezior [...].

Rozwiązanie

A

Schemat punktowania

- 1 pkt – za zaznaczenie poprawnej odpowiedzi
- 0 pkt – za zaznaczenie błędnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 17. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 4.2. Zdający opisuje występowanie i zasoby wód w oceanach i na lądach [...].

Rozwiązanie

Na przykład:

- Wielkość parowania przewyższająca wielkość opadów atmosferycznych.
- Niewielki i wciąż zmniejszający się dopływ słodkiej wody z Jordanu (jezioro zasila tylko jedna rzeka) na skutek dużego poboru jego wód do celów rolniczych i komunalnych.
- Wielkość parowania przewyższająca wielkość dopływu wody (m.in. z rzek czy opadów atmosferycznych).

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych czynników

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 18. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny III. Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy, w tym międzynarodowej.	IV etap edukacyjny 4.12. Zdający opisuje [...] następstwa nieracjonalnej gospodarki wodnej [...] i wskazuje działania wspomagające racjonalne gospodarowanie wodą.

Rozwiązanie

Argumenty przeciwko wybudowaniu akweduktu:

np.

- Zmieni się skład chemiczny wody.
- Zmniejszy się zasolenie wód Morza Martwego.
- Nastąpią zmiany w świecie organicznym (zakwity glonów).

Argumenty za wybudowaniem akweduktu:

np.

- Nastąpi wzrost produkcji energii elektrycznej (budowa hydroelektrowni).
- Powstanie odsalarni wody morskiej (dzięki możliwości zasilania jej prądem z pobliskiej hydroelektrowni) umożliwi zwiększenie dostaw słodkiej wody wykorzystywanej do celów komunalnych i rolniczych.
- Zakłady produkujące kosmetyki na bazie surowców pozyskanych z Morza Martwego zostaną uratowane przed bankructwem.

Schemat punktowania

2 pkt – za podanie dwóch poprawnych argumentów przeciwko wybudowaniu akweduktu i dwóch argumentów za jego wybudowaniem

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych argumentów przeciwko wybudowaniu akweduktu lub dwóch argumentów za jego wybudowaniem

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów lub brak odpowiedzi

Zadanie 19. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 5.9. Zdający opisuje cechy ukształtowania powierzchni Ziemi jako efekt oddziaływania procesów wewnętrznych i zewnętrznych [...].

Rozwiązanie

B

Schemat punktowania

1 pkt – za zaznaczenie poprawnej odpowiedzi

0 pkt – za zaznaczenie błędnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 20. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 5.5. Zdający charakteryzuje [...] procesy wewnętrzne [...] oraz formy powstałe w ich wyniku.

Rozwiązanie

A – po triasie

B – po permie

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne określenie czasu powstania obu uskoków

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 21. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 5.2. Zdający charakteryzuje najważniejsze wydarzenia geologiczne i przyrodnicze w dziejach Ziemi [...].

Rozwiązanie

1. Australia

2. Afryka

3. Europa

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie poprawnych nazw trzech kontynentów

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 22. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 6.1. Zdający charakteryzuje procesy glebotwórcze i omawia cechy głównych rodzajów gleb strefowych i niestrefowych [...].

Rozwiązanie

A. 3

Przyczyna:

np.

- Mady tworzą się w dolinach rzek, natomiast Wielki Basen Artezyjski pokrywają pustynie.
- Mady tworzą się z nanosów rzecznych, a na obszarze Wielkiego Basenu Artezyjskiego sieć rzeczna jest bardzo uboga (tworzą ją głównie cieki epizodyczne i okresowe).
- Mady tworzą się z nanosów rzecznych, których na obszarze Wielkiego Basenu Artezyjskiego jest niewiele.

B. 1

Przyczyna:

np.

- Czarnoziemy tworzą się na obszarze będącym w zasięgu oddziaływania klimatu umiarkowanego (ciepłego) kontynentalnego, natomiast Kotlina Konga leży na obszarze o klimacie równikowym.
- Czarnoziemy powstają przy udziale formacji trawiastej (stepu). W Kotlinie Konga ta formacja nie występuje.

Schemat punktowania

2 pkt – za zaznaczenie dwóch poprawnych nazw krain geograficznych i podanie dwóch poprawnych przyczyn

1 pkt – za zaznaczenie jednej poprawnej nazwy krainy geograficznej i podanie jednej poprawnej przyczyny

1 pkt – za zaznaczenie dwóch poprawnych nazw krain geograficznych

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów lub brak odpowiedzi

Zadanie 23. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 9.3. Zdający wskazuje problemy związane z upowszechnianiem się roślin uprawnych zmodyfikowanych genetycznie [...].

Rozwiązanie

Na przykład:

- Wyższy koszt zakupu nasion roślin modyfikowanych genetycznie niż nasion roślin niemodyfikowanych.
- Brak technologii umożliwiających produkcję roślin modyfikowanych genetycznie w większości państw afrykańskich.

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych czynników

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 24. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny III. Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju [...].	IV etap edukacyjny 9.5. Zdający uzasadnia konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi na świecie.

Rozwiązanie

1. Tak
2. Tak
3. Nie

Schemat punktowania

1 pkt – za trzy poprawnie uzupełnione wiersze

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 25. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny – poziom podstawowy II. Formułowanie i weryfikowanie hipotez dotyczących problemów współczesnego świata.	IV etap edukacyjny – poziom podstawowy 2.7. Zdający charakteryzuje cechy gospodarki morskiej i podaje przykłady wykorzystania oceanu światowego oraz zagrożeń wynikających ze zbyt intensywnej eksploatacji zasobów morskich.

Rozwiązanie

Na przykład:

Korzyść przyrodnicza:

- Zwiększenie w strukturze podaży ryb pochodzących z hodowli (akwakultura) przyczynia się do zmniejszenia wielkości połowów, a tym samym pozwala zmniejszyć zagrożenie wyginięcia niektórych gatunków ryb.
- Zwiększenie w strukturze podaży ryb pochodzących z hodowli (akwakultura) przyczynia się do ograniczenia wielkości połowów, a tym samym – do zmniejszenia zagrożenia wyginięcia innych zwierząt (np. mięczaków, skorupiaków czy ssaków morskich), które podczas połowów ryb dostają się do sieci i na ogół nie przeżywają.

Korzyść społeczno-gospodarcza:

- Większa podaż ryb na światowym rynku przyczyniła się m.in. do obniżenia ich cen.
- Wzrost podaży ryb na światowym rynku zwiększa możliwość zaspokojenia potrzeb żywieniowych nieustannie wzrastającej liczby ludności.

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych korzyści

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 26. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny – poziom podstawowy III. Rozumienie relacji człowiek-przyroda-społeczeństwo w skali globalnej i regionalnej.	IV etap edukacyjny – poziom rozszerzony 8.2. Zdający określa cechy rozmieszczenia ludności na Ziemi, wskazując obszary jej koncentracji i słabego zaludnienia.

Rozwiązanie

1. Fałsz
2. Fałsz
3. Prawda

Schemat punktowania

1 pkt – za trzy poprawnie uzupełnione wiersze tabeli

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 27. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 9.15. Zdający wyjaśnia przyczyny i przebieg konfliktów zbrojnych [...].

Rozwiązanie

1. islam
2. katolicyzm
3. hinduizm
4. islam

Schemat punktowania

- 2 pkt – za podanie czterech poprawnych nazw religii lub wyznań
1 pkt – za podanie trzech poprawnych nazw religii lub wyznań
0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 28. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 8.12. Zdający wskazuje przyczyny i konsekwencje upowszechniania się wybranych języków na świecie.

Rozwiązanie

Na przykład:

1. Kraje te wchodziły w skład byłego ZSRR, dlatego żyje w nich znaczny odsetek ludności rosyjskojęzycznej.
2. Kraje te były koloniami hiszpańskimi.

Schemat punktowania

- 2 pkt – za dwa poprawne wyjaśnienia
1 pkt – za jedno poprawne wyjaśnienie
0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 29. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	IV etap edukacyjny 8.5. Zdający ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej lub regresu demograficznego [...].

Rozwiązanie

1. B
2. B
3. A

Schemat punktowania

- 1 pkt – za poprawne uzupełnienie trzech wierszy tabeli
0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 30. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	IV etap edukacyjny 8.6. Zdający charakteryzuje [...] konsekwencje migracji ludności w różnych państwach.

Rozwiązanie

Na przykład:

Państwo o dodatnim saldzie migracji zagranicznych: A

Korzyść gospodarcza wynikająca z dodatniego salda migracji zagranicznych:

- napływ siły roboczej podejmującej się prac, których nie chcą wykonywać miejscowi
- mniejsze koszty przedsiębiorstw dzięki taniej sile roboczej
- napływ specjalistów
- większe wpływy do budżetu dzięki podatkom odprowadzanym przez imigrantów podejmujących pracę
- zwiększenie PKB kraju
- rozwój rynku wewnętrznego spowodowany wzrostem zapotrzebowania na towary

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawny wybór państwa i podanie poprawnej korzyści gospodarczej

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 31. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 8.8. Zdający wyjaśnia zróżnicowanie struktury zatrudnienia [...] i jej związek z poziomem rozwoju państwa.

Rozwiązanie

Kolejno: większa, mniejsza

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne uzupełnienie dwóch zdań

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 32. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	IV etap edukacyjny 8.8. Zdający wyjaśnia zróżnicowanie struktury zatrudnienia [...] i jej związek z poziomem rozwoju państwa.

Rozwiązanie

Na przykład:

- niższe dochody rodziny
- mniej osób na rynku pracy
- mniejszy PKB państwa
- brak zabezpieczenia finansowego kobiet

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych skutków

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 33. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 8.11. Zdający [...] ocenia wpływ religii na postawy społeczne i gospodarkę.

Rozwiązanie

Na przykład:

W państwach, w których dominującą religią jest islam (np. w Egipcie), aktywność zawodowa kobiet jest niska. Wiąże się to m.in. ze wzorcem kulturowym określającym mężczyznę jako opiekuna kobiety, osobę która ma utrzymywać rodzinę, a kobietę – jako osobę zajmującą się głównie rodziną. Poza tym islam zabrania kobietom wykonywania niektórych zawodów.

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne uzasadnienie

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów lub brak odpowiedzi

Zadanie 34. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny – poziom podstawowy I. Wykorzystanie różnych źródeł informacji do analizy i prezentowania współczesnych problemów [...] gospodarczych, społecznych [...].	IV etap edukacyjny – poziom podstawowy 1.4. Zdający [...] opisuje procesy tworzenia się aglomeracji miejskich oraz ich formy.

Rozwiązanie

Na przykład:

- rozległy i silnie zurbanizowany obszar
- ogromna koncentracja ludności
- liczne miasta połączone ze sobą dobrze rozbudowaną infrastrukturą techniczną (np. siecią komunikacyjną)

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych cech

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 35. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 12.7. Zdający wskazuje [...] znaczenie inwestycji zagranicznych w Polsce dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju; 12.9. Zdający podaje przykłady przekształceń własnościowych w polskiej gospodarce mające wpływ na zmiany struktury produkcji i stopień zaspokojenia potrzeb materialnych i usług.

Rozwiązanie

Na przykład:

Argument zwolenników napływu BIZ:

- Napływ BIZ umożliwia tworzenie nowych miejsc pracy.
- Napływ BIZ umożliwia transfer nowych technologii, form zarządzania, a także organizacji produkcji, dzięki czemu polskie przedsiębiorstwa i oferowane przez nie produkty stają się coraz bardziej konkurencyjne na rynkach światowych.
- Napływ BIZ i związany z tym transfer nowoczesnych form zarządzania i organizacji produkcji przyczyniają się do zwiększenia wydajności pracy w przedsiębiorstwach.
- Napływ BIZ przyczynia się do zwiększenia wartości obrotów handlu zagranicznego Polski.

Argument przeciwników napływu BIZ:

- Napływ BIZ, ze względu na dużą konkurencyjność przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, przyczynia się do wypierania z rynku mniejszych przedsiębiorstw.
- Inwestorzy zagraniczni podczas przejmowania lub restrukturyzacji przedsiębiorstw często redukują w nich zatrudnienie.
- Inwestorzy zagraniczni często odprowadzają część, a nawet całość zysków do swoich centrali zagranicznych.
- W razie dekonstrukcji inwestorzy zagraniczni znacząco ograniczają lub przenoszą produkcję do innych krajów.
- Możliwe są wrogie przejęcia polskich przedsiębiorstw przez firmy zagraniczne.

Schemat punktowania

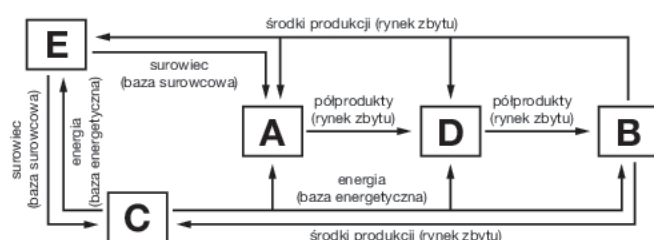
1 pkt – za podanie po jednym poprawnym argumentie zwolenników i przeciwników napływu BIZ

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 36. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 9.8. Zdający wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż.

Rozwiązanie

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne uzupełnienie schematu

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 37. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 10.1. Zdający [...] wykazuje wpływ [...] zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni [...].

Rozwiązanie

Na przykład:

Rynny polodowcowe, czyli podłużne zagłębienia w podłożu skalnym, zostały wyrzeźbione przez znajdujące się pod ciśnieniem hydrostatycznym wody płynące pod lądolodem i pochodzące z jego topnienia.

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne wyjaśnienie uwzględniające erozyjną działalność wód lodowcowych

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 38. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 10.4. Zdający omawia cechy reżimu polskich rzek.

Rozwiązanie

Na przykład:

- Lutynia odznacza się mniejszą roczną amplitudą przepływu wody niż Narew.
- Na Lutyni najwyższe przepływy wód są odnotowywane w połowie lutego, a na Narwi – w połowie marca.
- Na Narwi przepływy wód poniżej średniej rocznej utrzymują się przez dłuższy czas niż na Lutyni.

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych różnic

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 39. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 10.6. Zdający wskazuje znaczenie przyrodnicze i gospodarcze [...] sztucznych zbiorników wodnych.

Rozwiązanie

Na przykład:

Wyjaśnienie:

Sztuczne zbiorniki wodne zmniejszają roczną amplitudę przepływu wody, gdyż łagodzą przepływy ekstremalne rzek (obniżają przepływy kulminacyjne i podwyższają przepływy minimalne).

Przykład:

- Poprzez łagodzenie przepływów ekstremalnych rzek zbiorniki sztuczne chronią przed powodzią.
- Sztuczne zbiorniki wodne pełnią funkcję zbiorników wody pitnej.
- Sztuczne zbiorniki wodne, które nie są chronione jako zbiorniki wody pitnej, pełnią funkcję rekreacyjną.
- Sztuczne zbiorniki wodne powstałe w wyniku wybudowania zapory wodnej często pełnią funkcje energetyczne (produkcja energii elektrycznej).

Schemat punktowania

2 pkt – za poprawne wyjaśnienie i podanie przykładu korzyści społeczno-gospodarczej

1 pkt – za poprawne wyjaśnienie lub podanie poprawnego przykładu korzyści społeczno-gospodarczej

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów lub brak odpowiedzi

Zadanie 40. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 11.1. Zdający charakteryzuje rozwój demograficzny Polski w wybranych okresach na podstawie [...] zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności [...].

Rozwiązanie

Na przykład:

1. Między rokiem 2014 a 2034 zwiększy się udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności kraju.

2. Między rokiem 2014 a 2034 zmniejszy się udział osób w wieku 0–14 lat w ogólnej liczbie ludności kraju.

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie dwóch poprawnych prognozowanych zmian w strukturze wieku ludności

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 41. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 11.4. Zdający analizuje [...] zmiany salda migracji [...] wewnętrznych [...].

Rozwiązanie

A. mazowieckie

B. pomorskie, wielkopolskie

C. śląskie

Schemat punktowania

2 pkt – za poprawne przyporządkowanie czterech nazw województw

1 pkt – za poprawne przyporządkowanie trzech nazw województw

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów lub brak odpowiedzi

Zadanie 42. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek-przyroda-gospodarka.	IV etap edukacyjny 11.3. Zdający wskazuje regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce.

Rozwiązanie

Na przykład:

Sytuacja na rynku pracy na danym obszarze jest uzależniona od jego poziomu rozwoju gospodarczego i w istotny sposób wpływa na wartość salda migracji wewnętrznych. Województwa o najniższym poziomie bezrobocia (np. mazowieckie, pomorskie, małopolskie) odznaczają się dodatnim saldem migracji wewnętrznych. Z kolei województwa o wysokiej stopie bezrobocia (np. warmińsko-mazurskie, świętokrzyskie) cechuje ujemne saldo migracji wewnętrznych.

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne wykazanie, że saldo migracji wewnętrznych wg województw jest odbiciem zróżnicowania regionalnego rynku pracy

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 43. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III etap edukacyjny II. Identyfikowanie związków i zależności [...].	III etap edukacyjny 6.2. Zdający podaje przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu [...] upraw [...] buraków cukrowych [...].

Rozwiązanie

A

Schemat punktowania

1 pkt – za zaznaczenie poprawnej odpowiedzi

0 pkt – za zaznaczenie błędnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi

Zadanie 44. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 9.2. Zdający [...] charakteryzuje różne typy rolnictwa na świecie.

Rozwiązanie

Wyższa efektywność uprawy niż w Polsce: Niemcy, Belgia

Niższa efektywność uprawy niż w Polsce: Ukraina

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawny dobór trzech państw

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 45. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 12.10. Zdający wskazuje głównych partnerów handlowych [...] Polski.

Rozwiązanie

A – Rosja

Czynnik wpływający na duży udział państwa w polskim imporcie:

- duży import surowców energetycznych (gazu ziemnego, ropy naftowej).

B – Niemcy

Czynnik wpływający na duży udział państwa w polskim eksporcie:

np.

- bardzo duży rynek zbytu

- stosunkowo niskie ceny polskich produktów dla niemieckich konsumentów

- bliskość geograficzna

- wspólny rynek w ramach Unii Europejskiej

Schemat punktowania

2 pkt – za poprawny dobór dwóch państw i podanie dwóch argumentów

1 pkt – za poprawny dobór dwóch państw

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów lub brak odpowiedzi

Zadanie 46. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny 7.2. Zdający porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnych poziomach rozwoju gospodarczego.

Rozwiązanie

Rosja – Grecja – Dania

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne uporządkowanie państw wg podanego kryterium

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi

Zadanie 47. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
IV etap edukacyjny IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 7.3. Zdający odczytuje na mapach [...] podział polityczny.

Rozwiązanie

A. Sudan, 3

B. Somalia, 5

Schemat punktowania

2 pkt – za podanie dwóch poprawnych nazw państw wraz z cyframi odpowiadającymi ich położeniu na mapie

1 pkt – za podanie jednej poprawnej nazwy państwa wraz z cyfrą odpowiadającą jego położeniu na mapie

0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium lub brak odpowiedzi